

Constant in 2025

Constant is een vereniging zonder winstoogmerk, gevestigd in Brussel sinds 1997 en actief op het gebied van kunst, media en technologie.

Constant ontwikkelt, onderzoekt en experimenteert.

Constant leert van/houdt zich bezig met / praktijken vanuit feminismen.

Constant is geïnspireerd door de principes van Free/Libre + Open Source Software terwijl ze haar eigen kritiek formuleert.

Constant houdt van collectieve digitale artistieke praktijken en doordachte onderzoeken.

Constant organiseert transdisciplinaire werksessies.

Constant maakt installaties, publicaties en uitwisselingen.

Constant werkt samen met artiesten, activisten, programmeurs, academici, ontwerp(st)ers.

Constant is actieve archieven, poëtische algoritmes, lichaam en software, boeken met een standpunt, correlaties, counter cartografieën, gesitueerd publiceren, e-sporen, extitutiële netwerken, tussenwerk, vrije graphics, performatieve protocollen, herleren, discursieve infrastructuren, hackable devices.

<https://constantvzw.org>

Anderwereldse communicaties

In 2025 onderzocht Constant hoe verschillende levensvormen naast elkaar bestaan en circuleren te midden van schade en toxiciteit.

Anderwereldse communicaties was een uitnodiging om te vertoeven in de aanwezigheid van deze levens, toxisch maar toch persistent. Met dit doel voor ogen, ondernam Constant pogingen om de verwoestende gang van zaken in de mijnbouw te doorgronden, het dodelijke gewicht van digitale materie te begrijpen en de schadelijke zichtbaarheid/onzichtbaarheid van stedelijke vervuiling te voelen. Niet als afzonderlijke verschijnselen, maar als een voortdurende stroom van kapitalistisch-koloniaal geweld tegen een multipliciteit aan soorten.

Op zoek naar andere, niet/minder schadelijke manieren om met technologie om te gaan, bood het jaarprogramma mogelijkheden om andere gevoelige bestaansvormen en aanwezigheden dan die van onszelf te erkennen door gebruik te maken van technologieën van het gevoel, speculatief of anders. Hydrofoons, poëzie, cartografie en geografie, sensoren, droomcirkels, muziekinstrumenten, enz. hielpen ons bij het zoeken naar verhalen over het verzet van verschillende soorten.

WERKSESSIE

Een ‘werksessie’ is een vorm van een collectieve artistieke residentie. We brengen mensen met verschillende achtergronden samen rond onderzoek met een open uitkomst. We nodigen mensen uit die willen nadenken over, en experimenteren met concepten, fenomenen, tools en infrastructuren die te maken hebben met digitale cultuur en het digitale leven. Als een collectief van kunstenaars, ontwerpers en onderzoekers die zich bezighouden met technologie, vragen we ons af hoe digitale tools samenhangigheid en inclusiviteit kunnen bevorderen, hoe we collectief verantwoordelijkheden en kennis kunnen delen, zodat het digitale mét ons werkt in plaats van tegen ons. We bundelen nieuwsgierigheid, solidariteit en wederzijdse steun, waardoor een werksessie een uitnodigende werkomgeving wordt. Brainstorms worden afgewisseld met praktische workshops, lezingen en collectieve studiemomenten. Er wordt geen druk gelegd op het maken van een eindproduct, maar er is ruimte om samen na te denken over ideeën en prototypes voor toekomstige ontwikkeling. Aan het einde van de werksessie is er een informeel uitwisselingsmoment voor het publiek.

Oproep voor deelname werksessie: Anderwereldse communicaties

Van 25 maart tot 21 april 2025, online

Anderwereldse communicaties keek naar het samenleven van verschillende levende wezens en hun uiteenlopende levensvormen en -structuren. ‘Leven’ interpreteerden we hier heel breed: biologisch, geologisch, digitaal, immaterieel, tijd/ruimte gerelateerd of daar voorbij.

We keken naar minder voor de hand liggende communicatiestromen om ons heen om andere manieren te vinden om met technologie om te gaan dan door schade te berokkenen.

De haven van Antwerpen was een vertrekpunt in deze sessie, met speciale aandacht voor het leven in en rond het water. In deze frictiezone wilden we de verschillende extractiestromen en onderlinge relaties belichten.

We nodigden deelnemers uit om deel te nemen aan een week van luisteren, afstemmen op elkaar/de omgeving en het maken/voelen van trillingen.

De volledige oproep kan je hier lezen:

<https://constantvzw.org/site/Open-Call-Worksession-Otherworldly-Communications.html?lang=nl>

Publieke presentatie: Anderwereldse communicaties

**Zaterdag 14 juni 2026 in Morpho, ingang via
Extra City, Provinciestraat 112, 2000
Antwerp**

Tijdens de werksessie *Anderwereldse communicaties*, vond er uitwisseling en experiment plaats rond dit thema door een groep mensen van verschillende achtergronden. De werksessie werd gehost door [Morpho](#) in Antwerpen van 9 tot 14 juni 2025.

Tijdens de namiddag van zaterdag 14 juni deelden we de processen, proto-creaties en bedenksels van de week in de informele setting van de refter of de tuin van onze hosts, van 13u30 tot 15u30.

Deze werksessie werd georganiseerd door Constant, in samenwerking met **Morpho**.

STUDIEDAGEN

Constant organiseert een reeks studiedagen die open zijn voor het publiek en gericht zijn op het verdiepen van het jaarthema (als voor en na-werksessies). Deze dagen bestaan uit verschillende activiteiten: presentaties, mini-workshops, rondleidingen, collectieve schrijfsessies enz. Deelname is gratis.

BLOB

Zaterdag 22 maart 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Constant organiseerde een studiedag over de "Physarum polycephalum", een slijmzwam (Mycetozoa) die ook bekend is als de *Blob*.

Deze studiedag wilde kritisch omgaan met verschillende opvattingen van de 'ander' (als in: anders-dan-menselijk, buitenwerelds en anders-zijn) en hun talloze verwickelingen als voorwaarden voor het leven. We nodigden deelnemers uit die zich inzetten voor praktijken en theorieën die ons hielpen om na te denken over/met de blob door middel van verzet/weigering, queerness, solidariteit en ondoorzichtigheid.

We nodigden de deelnemers uit aan de hand van één prompt: een klein briefje van sciencefictionauteur Octavia Butler over de blob. De deelnemers reageerden op deze notitie door middel van hun eigen praktijk, medium en gevoeligheden. De deelnemers kregen carte blanche, maar de dag bestond uit gesprekken en uitwisselingen, het luisteren naar audiofragmenten en/of een kleine workshop.

Met bijdragen van **Helen Pritchard, Luz de Amor, Anne-Laure Buisson, Nathalie Clause***.

*Bio's

Helen V. Pritchard is een kunstenaars-ontwerpster, geograaf, activist en queer love theoreticus. Hun werk onderzoekt hoe computationele infrastructures en digitale media

sociale en ecologische praktijken beïnvloeden. Helen werkt met participatieve en creatieve methoden voor co-onderzoek, waarbij ze zich baseert op trans*feministische en queer benaderingen.

<https://criticalmedialab.ch/people/helen-pritchard/>

Luz de Amor werkt als een niet-binaire latinx artiest die momenteel in Brussel woont, fictie schrijft en theoretiseert over gevoelens.

<https://issuu.com/xoxodelight>

Feministisch activist, statisticus en datawetenschapper, werkt **Anne Laure Buisson** aan mobiliteits- en milieugegevens, vindt informatie die verborgen zit in gegevens, kwaliteitsbeoordeling, voorspellende analyses, beschrijvende analyses. Houdt van feministische queer sciencefiction en film. Anne Laure is bestuurslid van Interface3, dat de toegang van vrouwen tot IT bevordert.

Nathalie Clause is bioloog van opleiding en publieksverantwoordelijke bij SPARKOH, een wetenschapscentrum in de buurt van Bergen in Wallonië. <https://sparkoh.be/>

Waste is the space

Zaterdag 26 april 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Constant organiseerde een studiedag over *afval en toxiciteit*.

Deze dag onderzocht verschillende manieren waarop de door de mens veroorzaakte toxiciteit doordringt in bodems, in materie, in lichamen en relaties doorheen meerdere tijd-ruimtes. Hoewel toxiciteit de neiging heeft om onzichtbaar te zijn voor ons, is het niettemin een kracht die ruimtes, meer-dan-menselijke capaciteiten, co-existenties en toekomstën smeedt.

Geïnspireerd door techno-queer-feministische oproepen om radicale verbeeldingen en praktijken te ontwikkelen gebaseerd op het omringen en

insluiten van toxiciteit, stelden we verschillende aandachtspunten voor. Zoals bijvoorbeeld: De lange levensduur van nucleair afval als uitgangspunt voor denken en zijn *met* een giftig territorium in plaats van ertegen. Het afbakenen van giftige ruimte als een methode om de verschillende niveaus te benaderen die samenspelen. Vermengingen van kapitalistisch- en koloniaal geweld, speculatief-testen van omgevingstoxiciteit, en meer.

We werden vergezeld door **Nerea Calvillo Gonzales, Cécile Massart en Olivia Joret***. Zij deelden hun onderzoeken en praktijken die kijken naar verschillende vormen van toxiciteit.

***Bio's**

Nerea Calvillo is een Spaanse architect en onderzoeker die onderzoek doet naar het snijvlak tussen architectuur, wetenschap en technologie, evenals feministische studies, nieuwe materialen en stedelijke politieke ecologie. Nerea is gespecialiseerd in het onderzoek naar de visuele weergave van lucht in de atmosfeer en is de auteur van "Aeropolis, Queering Air in Toxicpolluted Worlds".

https://en.wikipedia.org/wiki/Nerea_Calvillo

Het werk van **Cécile Massart** is gericht op het onderzoeken van een nieuwe manier om de herinnering aan radioactief afval in het landschap over te brengen. Ze heeft een architecturaal vocabulaire ontwikkeld om de stortplaats voor traag afval te identificeren via markers of 'archi-sculpturen'. Ze maakt gravures, fotografie, computergrafiek, video, beeldhouwwerken en installaties, en creëert kunstenaarsboeken.

<https://cecilemassart.com/>

Olivia Joret studeerde Beeldende Kunst en Hedendaagse Kritische Theorie aan het Goldsmiths College, Londen, UK en Schilderkunst aan de Sint-Lucas Hogeschool, Brussel, BE. Ze behaalde een Master of Arts aan de European Graduate School, Saas-Fee, CH en Valetta, MA. In haar werk probeert ze een esthetiek van 'gommage' uit te werken, een

term die verwijst naar de plasticiteit van een (re)atunement tussen wat een historische hommage of dommage zou kunnen zijn, waarbij ze zich baseert op Bracha Ettingers esthetiek van wit(h)nessing en de materialiteit van verf.
<https://pact.egs.edu/student/olivia-joret/>

Rattus urbanicus

Van 10 tot 11 december 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

We werkten twee dagen rond de figuur van de stadsrat.

Deze studiedagen waren bedoeld om kritisch te kijken naar verschillende opvattingen over de 'ander', zoals in anders-dan-menselijk, ander-werelds of 'tot-anders-maken'. We gebruikten de figuur van de stadsrat om te spreken over dat wat ongewenst is, invasief en misplaatst, en om te onderzoeken hoe dit gebaar van 'othering' systemisch geweld aanwakkert en normaliseert. Deze studiedagen brachten ons dichterbij zogenaamde invasieve en ongewenste soorten, terwijl we discussieerden over biosociale orde, steriele stedelijke ruimtes en wie deze (zichtbaar) mag bewonen.

Tijdens de twee studiedagen belichtten we verschillende aspecten via een bezoek aan het **Riolennmuseum van Brussel**, bijdragen en actieeringen van de **Invasive Species Study Group***, collectieve lezingen en een speculatieve schrijfsessie door **Maru Mushtrieva***.

***Bio's**

The Invasive Species Study Group werd vertegenwoordigd door **Yi Zang** en **Hwa Young Jung**.

Yi Zang ontwierp het bordspel *Rat King: Migration of the Brown Rat*. Dit bordspel is gebaseerd op het transnationale en trans-eeuwse migratietraject van de bruine rat (*Rattus norvegicus*), ook bekend als de gewone rat, straatrat, rioolrat, havenrat, Hanoverrat of Noorse rat. De talrijke namen

weerspiegelen wellicht de lange reis van de soort en de vele ontmoetingen met mensen in verschillende tijden, ruimtes en regio's.

De bruine rat, afkomstig uit Noord-China, Mongolië en Siberië, heeft zich nu verspreid over alle continenten behalve Antarctica. Ze zijn het meest verspreide knaagdier in het grootste deel van Europa en Noord-Amerika en hebben zich stevig gevestigd in ecosystemen over de hele wereld.

Een 'rattenkoning' is een zeldzaam fenomeen waarbij een groep ratten fysiek met elkaar verstrikt raakt door hun staarten. Dit werd al waargenomen in verschillende delen van de wereld. Yi beschouwt het als een soort van *glitch* in de dagelijkse realiteit, een verstrengeling die ontstaat wanneer ontmoetingen en omstandigheden dit mogelijk maken. Via dit spel speculeerden we gezamenlijk over de bewegingen van bruine rattenfamilies en onderzochten we hoe hun migratieroutes kruisen met klimaatverandering, koloniale navigatie, menselijke expansie, wereldwijde handel en de voortdurende inspanningen om ze uit te roeien. Welke andere *glitches* kunnen er ontstaan binnen deze voortdurende stroom van realiteit?

De praktijk van **Hwa Young Jung** is gebaseerd op cocreatie, waarbij ze vaak games en spel gebruikt om sociale kwesties te onderzoeken.

Momenteel is ze bezig met een internationale samenwerking tussen Liverpool (VK) en Seoul (Zuid-Korea) om samen een extravagante K-popmuziekvideo te maken over hoe je harmonieus kunt samenleven met stedelijke wilde dieren op een veranderende planeet. We onderzoeken het raakvlak tussen de klimaatcrisis en migrantenrechten en stellen vragen bij begrippen als 'inheems', 'vreemd' en 'invasief' wanneer deze worden toegepast op dieren. Ook kijken we naar parallellen tussen het overheidsbeleid ten aanzien van stedelijke wilde dieren en de behandeling van mensen in nieuwe landen – en dat alles door middel van de vreugde van K-pop.

<https://slyrabbbit.net/about/>

Maru Mushtrieva is een multidisciplinaire kunstenaar en cultuurwerker, gevestigd in Berlijn en Brussel. Met een gevarieerde praktijk die zich uitstrekt over performancekunst, geluidsinstallaties en samenwerkingsprojecten, verkent hun werk thema's als identiteit, sociale dynamiek, gastvrijheid, materiële verhalen en het snijvlak van extractieve praktijken en technologie met de hedendaagse samenleving en omgeving.

<https://www.marumushtrieva.com/info/>

Artistieke opdrachten

Het doel van een artistieke opdracht is het bieden van een ruimte en middelen voor kunstenaars en kunstenaressen, onderzoek(st)ers, collectieven, hackers, ontwerp(st)ers, om te ontwikkelen, experimenteren en studeren. Ze werken samen rond tools en praktijken die het jaarlijkse onderzoek rond *SPLINT* (Speculatieve Libre Intersectionele Technologieën) informeren en ondersteunen.

Artistieke opdracht #1:

Hormonobotanik.wiki

Vanaf 15 november 2025, online en in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

In 2025 ondersteunde Constant het werk van **Flo*Souad Benaddi**, **Leo Ren O'faigain** en **Doriane Timmermans** voor het project *Hormonobotanik*.

Hormonobotanik richt zich op medicinale planten, hun fytohormonale eigenschappen en hun gebruik in transitieprocessen. Dit langdurige artistieke onderzoek, dat eerst uit noodzaak werd gestart, kreeg vorm via visuele installaties, textielobjecten en publicaties, die in queer-kringen werden verspreid.

Het begon met **Leo Ren** en **Flo*Souad** die kookten voor en met mensen die graag experimenteren met hun hormonen en gender. De recepten waren afkomstig uit hun studie van fytohormonen en hun Marokkaanse en Japanse culturele invloeden. Om deze recepten te delen, organiseerden ze participatieve workshops en publieke evenementen.

Samen stelden ze een corpus samen dat leidde tot de wens om een wiki te creëren; om te documenteren en te bewaren wat er gebeurde en wat ze wilden dat er zou gebeuren. **Doriane Timmermans** sloot zich in 2023 aan bij het project

als vriendin en medewerkster voor het eerste tijdelijke webplatform en om vervolgens te werken aan de creatie van de [wiki](#), met de steun van Constant.

Deze [wiki](#) is een archief en een werkinstrument, maar ook een receptenboek. Het is een plek waar ze hun werk en dat van anderen op een eenvoudige manier kunnen benoemen en tot leven brengen.

Artistieke opdracht #2: *Invasive Species Working Group*

Vanaf 15 december 2025, online

De tweede artistieke opdracht werd gegeven aan The Invasive Species Study Group; een nog jong collectief, met Monika Gabriela Dorniak, Hwa Young Jung en Yi Zhang, dat elkaar leerde kennen tijdens de *Anderwereldse communicaties* werksessie. De commissie ging eind 2025 van start en zal afsluiten met een publieke presentatie midden 2026. Voor de commissie zal dit collectief verschillende praktijken verzamelen en activeren. Dit gaat van buurtwerk tot performance, schrijven en het ontwerpen van games, in samenwerking met **Au Jus**.

Workshops

De workshops bieden nieuwsgierigen een ingang tot de inhoud en methodologieën van de artistieke praktijken die Constant ontwikkelt. De workshops nemen verschillende vormen aan: ontvouwingen, inventarisaties, collectieve lezingen, levendige discussies, hackingssessies, enzovoort. Ze kunnen technisch, discursief, en diepgaand zijn, of speculatief, praktisch, rommelig en leerzaam.

Wandeling #1: Convergentie - samenkomen en informeren

**Vrijdag 14 februari 2025, startpunt: GC
Nohva, Peter Benoitplein 22, 1120 Neder-
Over-Heembeek**

De NOH amfibieën migratiewerkgroep gaf een presentatie over *hoe je padden, kikkers en salamanders kunt helpen om bij hun broedvijvers te komen*. We ontdekten wie wil oversteken en op welke manier we ze konden vasthouden. Met deze workshop wilden we onder andere een netwerk opzetten van mensen die de amfibieën willen helpen. Er zijn voor hen vele obstakels en bouwsels die hun navigatie bemoeilijken.

Na een korte uitleg liepen we het potentiële migratietraject af. Recente infrastructuurwerken aan het openbaar vervoer hadden de migratieroutes ernstig in de war gestuurd. Door een pad die de straat oversteekt te indexeren en te digitaliseren, werd het een entiteit in een database. Het numerieke maakte het mogelijk om te onderhandelen over hoe en of een bepaald type infrastructuur wordt aangelegd, dit gaat van wegen tot trottoirs tot grachten en meer.

Wandeling #2: Convergentie - de elementen volgen

**Vrijdag 28 februari 2025, startpunt: Korte
Groenweg 99, 1120 Neder-Over-Heembeek**

We gingen een stapje verder met helpen, tellen en digitaliseren van de soorten die we tegenkwamen. De online systemen en apps werden besproken, inclusief hun link naar AI voor determinatie.

Je kon aansluiten bij de groep en *het ritme van de padden, kikkers en salamanders* volgen. Als het een paar dagen achter elkaar 's avonds rond de 7 graden was, en ook vochtig, begonnen de amfibieën te migreren naar bepaalde broedvijvers.

0v $\perp$ zero volts

**Op 5 en 6 maart in Constant Studio,
Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg**

Twee dagen waarin we ons terugtrokken naar de grond, onderzoek deden naar elektronische nalatenschappen, het herkennen van minerale voorouders, ontbinding van zwarte dozen.

De complexiteit van elektronische toestellen blijft maar toenemen, terwijl ze steeds kleiner worden. Door deze miniaturisatie en integratie worden onze huizen en steden, publieke en private ruimtes steeds meer doordrongen van technologie. Alles wat we zouden beschouwen als 'elektronisch', wordt een object met een ingebouwde computer die meer en meer verbonden moet zijn met verschillende netwerken. Om elektronen te laten vloeien, hebben we een heleboel mineralen nodig, maar de extractie hiervan gebeurt ver buiten ons zicht; in mijnen die een diepe impact hebben op de leefomgeving van lokale gemeenschappen en ecosystemen.

Tijdens deze bijeenkomst namen we de tijd om onze relatie te herzien met wat we binnen de machines vonden en hun aardse oorsprong. We experimenteerden hands-on om elektronische componenten te openen en te analyseren, met een

kritische kijk op koloniaal extractivisme. Door de mineralen te identificeren die deze economieën met elkaar verbinden, werden ze onderzocht met behulp van geluid en ruis om hun eigenschappen te onderzoeken.

Het avondprogramma:

-> **woensdag 5 maart van 20u30 tot 22u30**

"Critical" minerals, critique des mines, een conversatie met **Audrey Samson, Alexandre Mulongo Finkelstein, Fiona Panziera**

-> **Donderdag 6 maart van 20u30 tot 22u30**

Collectieve luistersessie + performance van *"Organised Atoms"* door **Dave Griffith (Then Try This)**

ZOMBITRON *e x t e n d e d*

Op 6 en 7 december 2025 in Constant

Studio, Jetsesteenweg 388, 1081

Koekelberg

Zombitron is een open-source onderzoeksproject dat is opgezet door Clara Rigaud. Hierdoor kunnen nieuwe interactieve apparaten worden ontworpen met verouderde smartphones. In deze experimentele workshop focusten we op het maken van muziek met de bestaande *Zombitron*. Maar we gingen nog een stap verder.

We wilden onderzoeken hoe smartphones van verschillende generaties (2012>2020) nieuwe interactieve mogelijkheden kunnen bieden dankzij hun verschillende sensoren (bewegingssensoren, NFC-chiplezers, enz.) en hun touchscreen. In deze workshop keken we hoe *Zombitron* ook kan worden gecombineerd met externe sensoren. We ontwikkelden nieuwe knoppen om nog uitgebreidere *Zombitrons* te bouwen.

We maakten gebruik van voorgemaakte experimentele knoppen. Tegelijkertijd ontwikkelden we andere doe-het-zelf sensoren waar we hoopten mee te spelen via esp32's. We nodigden *Zombitron*-ontwikkelaar **Clara**

Rigaud* en mediakunstenares **Rebekka Jochem*** uit om mee te doen aan onze experimenten.

We werkten op twee niveaus

- code: esp32's programmeren om te communiceren met *Zombitron* (via het netwerk en de browsers van de telefoons)

- knutselen: doe-het-zelfsensoren maken en finetunen, zoals experimentele knoppen, om verbinding te kunnen maken met *Zombitron*

***Bio's**

Clara Rigaud is docent en onderzoekster aan de École Centrale Lyon in Frankrijk en lid van het onderzoekscollectief *Limites Numériques*. Haar onderzoek richt zich op het ontwerpen van interactieve interfaces, met methodologieën uit de domeinen van HMI, interactieontwerp en duurzaamheid. <https://clararigaud.com/fr/>

Rebekka Jochem is een ontwerpster en mediakunstenares die in Duitsland en België woont. www.rebekkajochem.com/index.html

Wandeling #3: Natuur kwantificeren / Classificaties in vraag stellen

Zaterdag 14 december 2025, startpunt:

Maison de la Création, Sint-Nikolaasplein 3, 1120 Neder-Over-Heembeek

! Deze activiteit werd uitgesteld naar 10 januari 2026 !

Een fietstocht en een wandeling waar fysieke en digitale infrastructuur amfibieën en andere wezens tegenkwamen in Neder-over-Heembeek

Op 10 januari 2026 gebruikten we fietsen en wandelen als onderzoeksmethode om twee gebieden in het noorden van Brussel te verkennen. Dit op plaatsen waar menselijke ontwikkeling en de natuurlijke wereld mogelijk botsen. We keken naar tools en systemen die worden gebruikt om gegevens te registreren, soorten te tellen en hun relatie met de infrastructuur. In deze alledaagse landschappen wilden we verborgen lagen tonen.

's Ochtends fietsten we rond het kanaal en de Zenne, met als startpunt Maison de la Creation NOH. We keken naar de geschiedenis, het verleden en het heden van gebouwen en waterwegen in relatie tot het planten- en dierenleven, inclusief de mens.

's Middags kwamen we samen op Korte Groenweg 99 Petit Chemin Vert om te wandelen. We combineerden twee manieren om naar dit gebied te kijken: door de ogen van migrerende amfibieën en door middel van het benoemen van soorten. Beide manieren van kijken hebben hun problemen, die we aanstipten en waaruit we nieuwe verhalen creëerden. Rotterdamse kunstenaars van Varia en Blise Orr hielpen ons daarbij. Een deel was in het Engels; een fluistervertaling naar het Nederlands was mogelijk.

Omdat we dit gebied al ongeveer tweeënhalf jaar aan het onderzoeken zijn, boden we een recent perspectief. Dit is een verhaal dat openstaat voor veranderingen doorheen de tijd, hopelijk met meer stemmen en verhalen.

Programma van de dag:

10:30-12:30 Fietstocht langs het kanaal

Vertrek @ Maison de la Création, Sint-Nikolaasplein 3 (Tram 10, halte Zavelput)

12:30 -14:00 Vegetarische lunch

14:30 - 17:00 Het verleden opvoeren en

Linnaeans stretchen

Vertrek @ Korte Groenweg 99, (ingang sportcomplex, Tram 10, halte Nelson Mandela)

Beschrijving

's Ochtends fietsten we rond in de buurt van het kanaal in het noorden van Brussel. We bezochten sleutelplekken waar verandering en wrijving plaatsvinden tussen mens en meer-dan-menselijke wereld. Aan de hand van verleden- en toekomstprojecties kregen we een vaag idee van wat er ooit was en wat er kan zijn. We zagen een glimp van de specifieke manier waarop

organismen van bepaalde soorten de wereld waarnemen en ervaren.

In de namiddag begon de wandeling vanuit het Sportcentrum in Neder-over-Heembeek. We wandelden in een rustig tempo en richtten ons op manieren om amfibieën te helpen migreren. We gingen terug in de tijd en belichtten belangrijke punten op de route waar de dieren te maken hebben gehad met moeilijkheden, onrust en veranderingen als gevolg van stedenbouwkundige ingrepen. We bekeken gegevens, telden soorten en legden verbanden met de infrastructuur. Varia, binnen hun reeks 'Common dirt' interventies, gaf een cartografische draai aan de wandeling door tijdelijk van locatie te veranderen van Rotterdam naar Brussel.

Tijdens de wandeling werden deelnemers aangemoedigd om nieuwe manieren van kijken naar de alledaagse landschappen die ze tegenkomen vast te leggen, te observeren en te bestuderen. Een van de methoden die werd onderzocht, is het gebruik van de app [Obsidentify](#). Na een zeer korte introductie van de klassieke wetenschappelijke methodologie van Linnaeus voor het categoriseren van de meer-dan-menselijke wereld, die de basis vormt van het Obsidentify-platform, werden de deelnemers uitgenodigd om kritisch om te gaan met de informatie die de applicatie biedt. In plaats van de identificaties en reacties van experts klakkeloos te accepteren, werden ze aangemoedigd om deze classificaties in twijfel te trekken, te herinterpreteren en ermee te spelen. Door zich te verzetten tegen de 'deskundige' labels die door de app worden gegenereerd, konden deelnemers hun observaties terugwinnen en een overtuigend argument vormen tegen deze zogenaamde waarheden. Vanuit dit digitaal startpunt, waren deelnemers van harte welkom om deze onderwerpen samen te verkennen in deze informele groepsomgeving zonder technologie.

Georganiseerd door **Blise Orr, Yoana Buzova & Niek Hilkmann, Wendy Van Wynsberghe, sos_amfibies_NOH@collectifs.net***

In samenwerking met **Masion de la Création** en **GC Nohva**.

***Bio's**

De praktijk van **Blise Orr** doorbreekt op kritische wijze de grenzen van architectuur als discipline en heroverweegt hoe ruimtelijk ontwerp van invloed is op ideologieën van ecologie in relatie tot onze post-natuurlijke omgeving.

<https://covepark.org/residencies/subsidised-winter-residencies-10/>

Yoana Buzova & Niek Hilkmann animeren *Common dirt*, een doorlopende evenementenreeks georganiseerd door het collectief **Varia**, waarin ze kritisch kijken naar de dwarsverbanden tussen biologie en technologie in Rotterdam. Ieder seizoen onderzoeken ze tijdens een wandeling hoe deze twee elkaar beïnvloeden en hoe ontwikkelingen in natuur- en stadsbeleid met elkaar verstrikt raken.

<https://varia.zone/en/common-dirt-presentation.html>

; Verwarrende situaties met code ?

Constant opent een nieuw portaal om samen na te denken, te schrijven, te maken, te breken, te bakken en te bedenken wat een 'coding club' zou kunnen zijn. Het is een uitdaging om een ruimte te creëren die awkwardness, verwarringen en misbaksels rond code verwelkomt en stimuleert. We creëren een context die ons kan leiden naar het ontrafelen van verschillende thema's rond code, computing en hun politiek.

Dit initiatief nodigt mensen uit die nieuwsgierig zijn naar code: gedreven programmeurs, mensen die meer willen leren over code of die gewoon geïntrigeerd zijn door de mogelijkheden van niet-hiërarchische ecosystemen. Samen experimenteren we met onconventionele manieren om te leren over computers, programmeren en andere aspecten van het digitale weefsel in onze samenleving.

Deze club komt regelmatig samen in het kantoor van Constant.

ConfusingCodingClub p.1 - Cyberwitching met Claire Williams*

Zaterdag 15 februari 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Trefwoorden: cyberwitching, cyberspreuken, esoterische praktijken, droom als technologie, terugclaimen van cyberspace

We nodigden deelnemers uit om samen met ons een moment te creëren waarin we **experimentele tactieken konden delen door gebruik te maken van magie en hacker-erfgoed**. Als heksen worden gezien als energiestuurders, kunnen we programmeurs, geleid door code, functies en de stromen die door circuits vloeien, dan ook lezen als tovenaars die magische toverspreuken uitspreken? Hoe tillen we de sluier op om uit de

betovering te komen die ons verstrikt in deze cyber- en techno-afhankelijkheden om alternatieve technologieën terug te winnen?

We omringden een schaal met voorwerpen die de deelnemers meebrachten en die ons leidde om tegenspreuken tevoorschijn te toveren. Om onze verbeelding te ontrafelen en te reactiveren, om verder te gaan en het geweld van techno-dominaties te omzeilen en collectieve actie vormen te bedenken. De voorwerpen in de kom dienden als amuletten en als begeleiding waarmee we in de droomwereld navigeerden om een collectieve visie en een verhaal te voelen. We riepen spreuken op om etherische bugs te creëren in de techno patriarchale, kapitalistische machine.

Droomcirkels zijn een collectieve praktijk waarbij we de dromen dromen die de deelnemers delen. We verkenden collectief deze buitenaardse materialiteiten, gaven ze meer consistentie en stimuleerden onze intuïties.

***Bio**

Claire Williams is een transdisciplinaire kunstenares die werkt aan projecten en installaties waarin geluid, textiel en elektronica samenkomen. <https://www.xxx-clairewilliams-xxx.com/>

ConfusingCodingClub p.2 - Open werktijd

Zaterdag 3 mei 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Op 3 mei 2025 organiseerde Constant een open sessie van de ConfusingCodingClub.

We hadden een nieuwe golf van datacentergesprekken te ontwikkelen en gezamenlijk een aantal tool-gebaseerde voorstellen voor verzet te verkennen. Er waren enkele pinmachines aanwezig.

Deelnemers brachten hun knutselenergie, computers en ideeën mee en genoten van elkaars gezelschap in de tuin.

ConfusingCodingClub p.3 - Voorouderlijke wolken, voorouderlijke aanspraken

**Zaterdag 31 mei 2025 in Constant Studio,
Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg**

We organiseerden een dag waarop we ons verbonden met Constants doorlopende thema *Anderwereldse communicaties*, waarbij we probeerden ons af te stemmen op transmissies die van elders komen: van voorouders, van wolken, van onbetaalbare schulden.

We keken *Ancestral Clouds, Ancestral Claims*, een film die over erfenis gaat - niet alleen genetisch, maar ook atmosferisch, historisch en extractief. Naast de filmvertoning leidde **Tunde Adefioyé*** ons door **Denise Ferreira da Silva's** *Unpayable Debt*, een boek dat ons begrip van wat verschuldigd is, wat gedragen wordt en wat niet geteld kan worden, heroriënteerde.

Samen verbleven we in die vreemde statische toestand tussen frequenties: voorouderlijk, bewolkt, genetwerkt. Welke boodschappen worden doorgegeven tussen stenen en servers? Hoe spreken schulden door de tijd heen?

***Bio**

Tundé Adefioyé is een Nigeriaans-Amerikaanse dramaturg, docent en schrijver, die zich inzet voor cultureel onderwijs, jongerenparticipatie en maatschappelijke transformatie.

<https://tundeadebioye.co/>

ConfusingCodingClub p.4 - Het orakel van de tuin matrixen met Lucía

**Zaterdag 28 juni 2025 in Constant Studio,
Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg**

Trefwoorden: printplaat, circuit maken, elektronica, mapping, orakel, aarde, bodem, tuin, elementen, orakel, cyberwitching

We gingen verder op ons spoor van cyberwitching en **Lucía*** kwam naar onze studio om een workshop te geven om de semiconductiviteit van de tuin in kaart te brengen.

We etsten kaarten in printplaten, die als orakels dienden.

Tijdens ons wichelroedelritueel liepen we door de tuin, en door aarde, water en verschillende planten uit de tuin op onze kaart/schakelbord te gieten, gingen we in dialoog met de elementen. We lieten de tuin tot ons spreken als lichten en geluiden die voortkomen uit de resulterende elektrische verbindingen.

Ervaring was niet nodig om deel te nemen aan deze workshop. Enkel nieuwsgierigheid.

***Bio**

Lucía is een in Brussel gevestigde kunstenares, muzikant en computerwetenschapper. Haar interesses zijn handgemaakte elektronische instrumenten, het organiseren van intieme muziekrituelen en het ontwerpen van webpagina's. <https://cyber.nymph.garden/>

ConfusingCodingClub p.5 - Geleide meditatie naar een Hyperscaler met Steven Jouwersma

**Zondag 13 juli 2025 in Constant Studio,
Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg**

In een nieuwe sessie van de ConfusingCodingClub, werden we begeleid door **Steven Jouwersma*** die een meditatie voor ons organiseerde om door een hyperscaler te reizen.

Hyperscalers zijn grote en schaalbare data centers die zich aanpassen naargelang de flow van data. In de *Hyperion Cantos* (1989) van sciencefiction schrijver Simmon, verschijnt een A.I. genaamd *Ummon**. Het neemt de vorm aan van een blob, een vormeloze entiteit. Deze "blob", die een veranderbaar uiterlijk heeft, is hoe wij een hyperobject zoals A.I. kunnen proberen te vatten.

Het heeft geen kern, ook al lijkt het samen te komen op alle plekken. De hyperscaler is zo een plaats waar het samen clustert.

Om aspecten van A.I. te kunnen vatten, reisden we naar een van hun kernen, we volgden ook de elektronen door firewalls en vezel ruggengraat.

Zoals materie en haar tegenpool antimaterie, moet er ook antidata bestaan. Wanneer data en antidata in contact komen met elkaar, vernietigen ze elkaar waardoor er energie vrijkomt. Als je het exact tegenovergestelde van jezelf kan voorstellen aan het einde van het universum, wat doet de anti-jou wanneer je zingt?

We werkten met de capaciteiten van de smartphone. Deelnemers waren welkom om die mee te nemen.

*Ummon ontleent zijn naam aan de oude Chinese zenmeester Yunmen Wenyan, wiens naam in het Japans vertaald wordt als 'Ummon'. Net als zijn naamgenoot heeft Ummon een voorliefde voor het spreken in koans, die hij gebruikt om concepten te illustreren wanneer hij communiceert met lagere intelligenties, oftewel mensen.

***Bio**

In zijn projecten probeert **Steven Jouwersma** geen fictie te creëren, maar eerder een ongewone of alternatieve realiteit binnen de werkelijkheid te plaatsen. Zijn methode richt zich vaak op de transformatie van lokaal beschikbaar materiaal dat betekenis krijgt door het een nieuwe functie te geven. Hij zoekt interactie met locatiespecifieke omstandigheden die een proces in gang zetten.
<https://www.stevenjouwersma.com/>

ConfusingCodingClub p.6 - Sudderende verbindingen. Culinaire verwantschap in actie met Biyi

**Vrijdag 21 november 2025 in Constant
Studio, Jetsesteenweg 388, 1081
Koekelberg**

Voor deze laatste sessie van het jaar, introduceerden we traag-pruttelende Kantonese kruiden soep tradities door onze gedeelde betrokkenheid met speculatieve, intersectionele, en belichaamde zorgtechnologieën. In deze praktische sessie werd het maken van soep zowel een medium als een methode, een levende technologie die verwantschap, herinneringen, metabolische en culturele kennis met zich meebracht. We gingen aan de slag met een praktijk die zich verzet tegen de extractieve logica van efficiëntie en die huishoudelijke en zintuiglijke processen terugwint als rijke bronnen van kennisverwerving.

Cantonese Soup as a Fluid Archive is een doorlopend artistiek project waarin **Biyi*** verwantschap onderzoekt als een vorm van zorg die verder gaat dan bloedverwantschap maar ook gekozen, toevallige en onderling afhankelijke vormen van verbondenheid omvat. Van zintuiglijke herinneringen tot culturele kennis en lichamelijke voeding, Biyi vraagt zich af: hoe kunnen we verwantschap heroverwegen, niet alleen door middel van afkomst of genetica, maar ook door middel van eten? Welke soorten relaties worden mogelijk door gedeelde metabolische verstrengelingen, gendergerelateerde arbeid en de stille wijsheid van culinaire zorg?

Het aanraken, ruiken en proeven wordt een uitwisseling tussen menselijke en niet-menselijke ingrediënten, tussen verleden en heden, tussen zorg als ritueel, zorg als infrastructuur en zorg als culturele vormgeving. Door middel van gedeelde gebaren en collectieve voeding opende deze workshop een ruimte om opnieuw na te denken

over wat technologie kan betekenen wanneer deze geworteld is in relationaliteit, wederkerigheid en geleefde ervaring.

We begonnen met een introductie tot Chinese medicinale kruiden uit de Chinese kruidenierswinkels in de stad, waarbij we hun gebruik en betekenis in de traditionele Kantonese soepbereiding verkenden. In deze speciale herfstsessie legde Biyi de kernprincipes en de belangrijkste ingrediënten van Kantonese soep uit en begeleidde ze deelnemers bij het samenstellen van een soep die paste bij het late najaar.

De deelnemers werden in kleine groepjes verdeeld om onder begeleiding van Biyi hun eigen versie van kruidensoep te maken. Je werd aangemoedigd om te experimenteren, je eigen gekozen (en meegebrachte) ingrediënten te verwerken en persoonlijke herinneringen en interpretaties in de soep te verwerken. Terwijl de soepen sudderden, vertelde Biyi verhalen over haar jeugd met Kantonese soep, de huiselijke praktijk van traditionele Chinese geneeskunde en haar creatieve reis als Kantonese migrant.

De sessie werd afgesloten met een gezamenlijke proeverij, discussie en het delen van niet alleen de soepen die samen werden gemaakt, maar ook de herinneringen, verhalen en recepten die in elke kom zijn verwerkt.

***Bio**

Biyi Zhu is een in Zuidoost-China geboren, in Nederland gevestigde interdisciplinaire kunstenaar, performer en onderzoeker die zich bezighoudt met videokunst, documentaire en technologie-geïntegreerde performance. Gebaseerd op haar eigen ervaringen onderzoekt ze in haar werk: mobiliteit, migratie en co-existentie, waarbij ze reflecteert op hoe deze krachten identiteiten, relaties en sociaal-politieke realiteiten zich vormgeven. <https://nieuwevide.com/biyi-zhu-bitsray/>

Constant_V

Constant_V is een reeks kleinschalige installaties in de vitrine van het kantoor van Constant. Deze installaties gaan soms gepaard met een workshop door de kunstenaar(s) waardoor niet alleen het eindproduct, maar ook het creatieproces centraal komt te staan.

Constant_V gebruikt het raam als een membraan: het toont kunstenaars en projecten die verbonden zijn aan Constant. Constant_V geeft voorkeur aan het tonen van werken in ontwikkeling, en geeft zichtbaarheid aan de conceptuele, technische en collectieve aspecten van het creatieproces. Constant_V toont werk dat gemaakt is met vrije software, en dat wordt gedistribueerd onder een open content licentie. Op deze manier geeft Constant_V voorbijgangers inzage in de wereld van F/LOSS kunst.

Constant_V toont uiteenlopende soorten digitaal werk: van video tot interactief werk, van grafisch ontwerp tot gehackte machines en prototypes.

01L():{Liquid Larvae Robot Specimens} (installatie)

Van 27 februari tot 20 april 2025 in Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis

“Immersiekoeling” is een opkomende technologie die steeds vaker wordt gebruikt in datacentra. Alle computers worden ondergedompeld in een speciale olie, een zogenaamd efficiëntere koeloplossing dan "traditionele" airconditioning en ventilatie. Omdat olie niet de corrosieve effecten van zuurstof kent, is het in zekere zin een geschiktere omgeving voor elektrische en mechanische onderdelen.

Dit roept de vraag op: als de datacenters van de toekomst ondergedompeld worden in olie, mogelijk op steeds compactere manieren, zou dit uiteindelijk mensen ervan weerhouden om

rechtstreeks fysiek toegang te krijgen tot de machines? Worden onderhoudswerkzaamheden gedelegeerd aan robotachtige vissen, krabben of trilobieten? Prehistorische soorten die opnieuw opduiken in een "posthistorische" wereld? Aan de andere kant, zullen hackers een saboteur-tegenhanger bedenken - bijvoorbeeld bionische palingen die ergens een usb-stick in kunnen steken, of mechanische kreeften die hier en daar draden doorknippen? Het zou een soort ecosysteem kunnen worden van kunstmatige zeedieren, autonoom en op afstand bestuurbaar, die leven en zich voortplanten in olie.

In een vroege verkenning van deze nieuwe omgeving presenteerde **Igor Bobeldijk** *robotwezens in larvestadium* die zich bevinden in het proces van verwezenlijking.

Bio

Igor Bobeldijk experimenteert met robot prototypen, fysieke interfaces en code. Zijn werken benadrukken de sciencefictionconditie van vandaag, waarbij ze vaak verwijzen naar het absurde. Onderzoekabels, oliegekoelde datacentra, en robot warenhuizen zijn voorbeelden van de werkelijke infrastructuur van dit moment. Igor gebruikt weggegooid elektronica en simpele materialen in een poging een voorsprong te krijgen op de toekomst door deze ontoegankelijke hightechvormen na te bootsen. <https://igorbobeldijk.com/>

01L():{Liquid Larvae Robot Specimens}(workshop)

Op zaterdag 12 april 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg,

Kernwoorden: workshop, robots, datacenters, speculatie, koelolie, elektronica.

Igor Bobeldijk nodigde geïnteresseerden uit voor een workshop die experimenteerde met het bouwen van robotachtige wezens die kunnen

overleven in een speciale koelolie. Deze olie zou efficiënter zijn dan traditionele airconditioning- en ventilatiesystemen en wordt onder andere gebruikt in datacenters.

Datacenters spelen een steeds grotere rol in systemen van onderdrukking. Op welk moment wordt materiële weerstand noodzakelijk? In deze sessie doken we in een fictieve onder-olie wereld. Zowel serieuze als absurde speculatie was welkom.

Na een introductie door Igor gingen we in gesprek over strategieën en maakten we schetsen. Het materiaal dat hieruit voortkwam, kon een plek krijgen in de installatie in de vitrine van Constant.

Programma van de dag:

- Introductie tot de onder-olie wereld
- Wanneer wordt materiële weerstand noodzakelijk?
- Bespreking van sabotage-tactieken:
  - Toegangspunten
  - Voortbeweging onder olie
  - Acties uitvoeren
  - Ontsnappen?
- We werkten ideeën verder uit in schetsen.
- We gingen aan de slag met elektronica en maakten "3D-schetsen". Deelnemers brachten oude, afgedankte technologie mee (zoals een gsm, camcorder, ...) om mee te experimenteren.

Cilia (installatie)

**Van 15 mei tot 10 juli 2025 in Constant,
Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis**

cilia:

*een klein wiebelig hartje op een cel
bewegingen overbrengend
in dieren, planten, schimmels...
om trillingen te detecteren*

Deze installatie in de vitrine van Constant nodigde je uit om het universum van cilia te verkennen. Hoe zien ze eruit? Wat kunnen ze? Hun experimentele vormen zullen (geluids)golven transformeren. Hun speculatieve contouren tartten proporties en nodigen je uit om te fantaseren en te spelen. Onderzoek in ontwikkeling door **Wendy Van Wynsberghe***, het raam evolueerde na verloop van tijd mee.

***Bio**

Wendy Van Wynsberghe creëert inzoommomenten rond ons multispecies bestaan, door te kijken naar protocollen en interacties mogelijk te maken, zo min mogelijk extractief. Ze houdt van experimenteren, zowel digitaal als fysiek (textiel, geluid...).

<https://www.wvanw.space/about/>

Cilia (workshop)

**Op vrijdag 27 juni 2025 in Constant,
Fortstraat 5a, 1060 Brussels**

Een onderzoeksmiddag vol creatieve verbeeldingen.

Cilia hebben vele vormen en maten. Hun bestaan ligt op een andere schaal. We bekeken allerlei representaties van trilhaarcellen en speculeerden over mogelijke fysieke vormen die ze kunnen aannemen. Er was allerlei materiaal beschikbaar. We experimenteerden met haptische feedback, waarbij geluid letterlijk trillingen worden. Die vibraties konden we integreren in onze creaties, door voorzichtig te sleutelen aan geprepareerde code en elektronica.

Verticale verhalen (installatie)

**Van 28 augustus tot 1 oktober 2025 in
Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis**

Om naar boven te bouwen, moet je diep graven. Brussel is gedeeltelijk gebouwd op zand (SiO₂, silicon dioxide). Dit zand werd waarschijnlijk afgezet door een tropische zee of een delta. In de

middeleeuwen werd zand gewonnen uit de ondergrond van Sint-Gillis, dichtbij de Fortstraat. Dit werd gebruikt voor constructiewerken en om terrein te egaliseren. De expansie van de stad Brussel beëindigde de zandwinning aan het eind van de 19e eeuw.

De opwaartse beweging van de stad wordt belichaamd in hoogbouw en zelfs in stadslandbouw. De Brusselse spruit zou voor het eerst in Sint-Gillis zijn gekweekt om verticaal te groeien omdat de ruimte voor het groeien van gewassen afnam onder druk van de stedelijke verdichting. Dit zijn slechts twee van de verhalen over onze afhankelijkheid van de ondergrond om wortel te kunnen schieten in de buurt.

Deze installatie bracht zand op het verticale vlak van onze vitrine. Dit was een uitnodiging om de geschiedenis en samenstelling van de ondergrond te bevragen, die typisch onder onze voeten en buiten zicht ligt. Het speculatieve archief-document in het venster was mineraal.

De aanwezigheid van zand in het raam herinnerde ook aan één van de voortdurende toepassingen van minerale extractie van zand: de productie van glas. Glas onderstreept de alomtegenwoordigheid van geologisch materiaal in de stedelijke context.

***Bio's**

Alexandre Mulongo Finkelstein en **Livia Cahn** ontmoetten elkaar in 2023 in Lubumbashi (DRC) rond vragen over extractie. Alexandre is kunstenaar en schrijver, momenteel in residentie in Brussel. Livia doet onderzoek naar het ondergrondse voor een doctoraat in sociale wetenschappen.

Verticale verhalen (workshop)

**Op woensdag 17 september 2025 in
Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis**

In het kader van de installatie *Verticale verhalen* door **Alexandre Mulongo Finkelstein** en **Livia Cahn** in het raam van Constant, animeerden de

makers een informele en speculatieve bijeenkomst.

We wilden collectief reflecteren op wat de ondergrond bevat. Buren met ondergrondse verhalen, lokale historici, amateur-archeologen, geologen en zand-enthousiastelingen, ... iedereen was welkom om samen te proberen het minerale document in de vitrine te lezen.

Boomtijden (installatie)

**Van 7 oktober tot 5 november 2025 in
Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis**

Wanneer komt de sapstroom van een boom op gang, wanneer gaan bomen aan de slag 's ochtends, wanneer eindigt hun werkdag, wanneer neemt hun stam het meest in omvang toe? Een jaar lang maten de kunstenaars van **het collectief Anaïs Berck*** de bewegingen van *drie Grove Dennen in drie natuurrezervaten in Vlaanderen*, met de intentie om boomklokken te ontwerpen. Ze registreerden hun bewegingen aan de hand van sensoren die het uitzetten en inkrimpen van de stam meten, de CO2-opname, de luchttemperatuur en -vochtigheid en het zonlicht.

Ondanks het feit dat de drie bomen in gelijkaardige biotopen leven – de zand- en heidegrond van de Kalmthoutse heide, Nationaal Park Bosland en De Liereman – vertonen hun interne klokken grote verschillen. Hoeft dat te verbazen?

Inspiratie voor het project was de idee van *criptime*, een notie van tijd die ingeroepen wordt door mensen voor wie de normatieve tijd vaak niet voldoet aan hun behoeften. Een werkdag van 9u tot 17u, een route van A naar B die je volgens een algoritme in tien minuten te voet aflegt; maar ook levensgebeurtenissen die standaard plaats zouden vinden, zoals zelfstandig wonen, trouwen, kinderen krijgen.

Voor deze installatie creëerde Anaïs Berck daarom een datawerk waarop alle metingen werden weergegeven, samen met de maanstanden en

seizoenen. Daarnaast toonde een webapp ook de gedetailleerde data, voor wie interesse had om dieper in de metingen te duiken.

Tenslotte nam een boomgriffier de tijd om in communicatie te gaan met de bomen en stelde ze een dagboek samen. Het bestaat uit ongewone dagen, qua activiteit van de boom, weersomstandigheden of omdat een nieuw seizoen aanbrak. Via sms kon je een fragment van het dagboek opvragen.

Andere activiteiten in verband met dit project

Op donderdag 30 oktober vond een workshop plaats rond deze installatie in het kantoor van Constant.

De installatie liep gelijktijdig in Constant, de Kalmthoutse Heide/De Vroente, Landschap De Liereman en Pijnven/Nationaal Park Bosland. Je kon daar deelnemen aan een toonmoment en wandelingen.

***Biografie en dankwoord**

Dit project is een werk van **Anaïs Berck**, een artistiek collectief van mensen, bomen en algoritmes:

- mensen die meewerkten aan dit project: An Mertens (coördinatie/boomgriffier), Gijs de Heij & Doriane Timmermans (code/grafisch ontwerp – Open Source Publishing), Anne-Laure Buisson (datascientist), Aelyn Van Diest (bio-ingenieur/communicatie met de bomen);
- bomen die meewerkten aan dit project: Grove Den Kalmthoutse Heide (51.3873841, 4.4339524), Grove Den De Liereman (51.331038, 5.038019), Grove Den Bosland (51.1631441, 5.3102481);
- algoritmes die meewerkten aan dit project: Decentlab zonnensensor, Milesight & Sensecap CO2- & temperatuursensor; EMS

Brno banddendrometers, puntendrometer en weerstation Ugent (dr ir Kathy Steppe); django, leaflet, sqlite, D3 javascript module, Python programmeertaal, Pca, cluster analysis, skyfield, html, css.

<https://www.anaisberck.be/>

Grote dank aan: boswachter Eddy Ulenaers, wetenschapster Marjel van den Boer, dr ir Kathy Steppe (Boslab/Nationaal Park Bosland), boomverzorger Sven Boets, schrijver en kunstenaar Achilles Cools, Kristof Sprengers, Carola Van Hove, Kris Van der Steen, Paulien Maes, Marian Mertens, Rose Govaerts, Karen Segers (team De Liereman), Peter Noben, Sofie Regniers, Jef De Winter zijn ploeg van boomverzorgers, Marc Vogels (team Kalmthoutse Heide).

Boomtijden (workshop)

Op 30 oktober 2025 in Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis

Anne-Laure Buisson, Gijs de Heij en An Mertens verwelkomden je op een drie uur durende workshop rond de installatie Boomtijden.

Een van de onderdelen van de installatie zijn de dagboeken van de drie Grove dennen. Via sms kon je fragmenten opvragen. Elk fragment bestaat uit twee delen, een automatische gegenereerde zin op basis van de gemeten data van de bomen, en een handgeschreven fragment. De fragmenten werden uitgestuurd via een Python script dat op Termux draait, een app die je op een android- smartphone kan installeren en die je telefoon voorziet van een terminal, een basis computer-interface.

Tijdens deze workshop keken we naar hoe je eenvoudig automatische zinnen kan genereren op basis van een spreadsheet. Deelnemers waren welkom om hun eigen spreadsheet met data mee te brengen! Afhankelijk van tijd en enthousiasme keken we ook naar de automatische verzending van de gegenereerde zinnen via sms.

Hormonobotanik.wiki (installatie)

**Van 27 november 2025 tot 12 februari 2026
in Constant, Fortstraat 5a, 1060 Sint-Gillis**

Hormonobotanik is een project rond geneeskrachtige planten, hun fytohormonale eigenschappen en hun gebruik in transitieprocessen, geïnitieerd in 2019 door **Flo*Souad Benaddi**. Dit langlopende artistieke onderzoek, oorspronkelijk uit noodzaak gestart, kreeg vorm via visuele installaties, textielobjecten en publicaties, die in queer-kringen werden verspreid.

Na een online residentie in 2023, ontstond de samenwerking met **Leo Ren O'Faigain** voor Infusion2Gâteau, een eerste recept op basis van fytohormonale ingrediënten dat per e-mail werd verstuurd. We begonnen ons onderzoek te bundelen en andere recepten te bedenken met het plan om vragen over gender op een 'smakelijke' manier in de praktijk te brengen. Gevoed en geïnspireerd door online en offline zelfhulpnetwerken, willen we het corpus dat we aan het opbouwen zijn, toegankelijk maken. In 2024 ontstond, samen met **Doriane Timmermans**, het idee om een tool voor collectief werk, archivering en verspreiding van het project te creëren.

Ze gebruikten de ruimte van Constant om deze tool te planten, water te geven en te cultiveren in de vorm van een wiki. De vitrine werd gebruikt als een fysieke interface om de link te leggen met de evolutie van de wiki, maar ook als een plek om het werkproces zichtbaar te maken.

https://www.hormonobotanik.wiki/index.php?title=Main_Page

–

Workshop

Een workshop 'web-to-screen printing' op basis van de wiki-inhoud en andere bronnen over

transidentiteiten, zal op zaterdag 31 januari 2026 dit winterhoofdstuk afsluiten.

Publicaties

Constant publiceert regelmatig, binnen de context van haar eigen programma of externe projecten waaraan ze meewerkt, publicaties die haar *Constant Calibre* online bibliotheek verrijken. Deze publicaties maken het mogelijk om het onderzoek van Constant en haar netwerk te visualiseren en tastbaar te maken. Deze publicaties zijn gemaakt met Free, Libre en Open Source software en worden verspreid onder een vrije licentie. Ze zijn beschikbaar in pdf- en/of papierformaat, of alleen als webpagina's.

<https://calibre.constantvzw.org/>

Zine-lancering: Een Wandelstok, Plakbriefjes, een Ander Lichaam

Op woensdag 23 april 2025 in iMAL, Koolmijnenkaai 30, 1080 Sint-Jans-Molenbeek

Constant organiseerde de lancering van onze jaarlijkse zine in **iMAL**!

In 2024 stond *toegankelijkheid* centraal in ons programma. Deze zine geeft een indruk van verschillende perspectieven en reflecties die rond toegankelijkheid werden ontwikkeld doorheen onze activiteiten.

De zine werd gemaakt tijdens een driedaagse sprint door het team van Constant, met grafische begeleiding van **Sarah Garcin***. De zine werd gedrukt bij **Chez Rosi*** in Brussel.

Je kunt een exemplaar downloaden en/of bestellen op [Constant Calibre bibliotheek](#).

Gedurende de launch waren er live bijdrages door kunstenaars **Kamo (Francesco Luzzana)** en **Gülce Padem***, en een interventie op afstand van **Sarah Garcin**.

Iedereen was welkom op deze feestelijke lancering! Hapjes en drankjes werden voorzien op dit vroege avonduur.

***Bio's**

Francesco Luzzana (kamo, sumo, tofu, maya, en alle andere pseudoniemen) ontwikkelt software op maat die digitale complexiteit aanpakt, vaak met een visueel en performatief resultaat. Ze werken graag samen aan projecten om hedendaagse kwesties vanuit meerdere invalshoeken te benaderen.

https://monoskop.org/Francesco_Luzzana

Gülce Padem werkt met performance en geluid.

Sarah Garcin is een grafisch ontwerpster die ontwikkelt, kookt, radioprogramma's maakt en tekent. Ze is geïnteresseerd in collaboratieve schrijfpraktijken, het delen van kennis, pedagogie, alternatieve uitgeefsystemen, vrije software, wild verzamelen, multi-streaming en stratificatie.

<https://sarahgarcin.com/>

Chez Rosi is een Brusselse riso-atelier geïnitieerd door de organisatie Plus tôt te Laat.

<https://chezrosi.wordpress.com>

In samenwerking met iMAL.

Constant Zine 2025

In uitvoering

Tijdens het artistieke programma 2023-2027 publiceert Constant jaarlijks een *Zine* met een subjectief overzicht van wat er in dat jaar is gebeurd. In 2025 lag de focus op *Anderwereldse communicaties*, over het samenleven en communiceren tussen soorten. In deze kleine, subjectieve publicatie proberen we onze ervaringen, reflecties, ontdekkingen en verwarringen te beschrijven.

De publicatie wordt collectief gemaakt met behulp van *octomode*, een systeem dat het mogelijk maakt om een publicatie te maken die een evenwicht biedt tussen collectieve workflows en

experimentele toevoegingen. Het schrijven van de publicatie gebeurt op verschillende computers die zijn aangesloten op hetzelfde etherpad, vervolgens gestyled met behulp van sjablonen en stylesheets, en verrijkt door html teksten, foto's, audio-opnames, tekeningen en nog veel meer. Het maken en afronden van de zine wordt gefaciliteerd door grafisch ontwerpster **Sarah Magnan** en wordt gedrukt bij **Chez Rosi** in Brussel. De Zine zal ook beschikbaar zijn als pdf op Constant Calibre online bibliotheek.

De feestelijke lancering zal in de eerste helft van 2026 plaatsvinden.

Inslagen

Inslagen zijn thematische artikelen, geschreven door externe kunstenaars in opdracht van Constant. Ze behandelen thema's die centraal staan in het onderzoekprogramma van Constant en die meerdere activiteiten doorsnijden.

Seonmin's Inslag: zorg, duiven, en het ongeziene

In het kader van het jaarthema *Anderwereldse communicaties* nodigde Constant de Antwerpse beeldend kunstenaar **Seonmin Park** uit om haar ervaringen te delen in een inslag. Haar werk houdt zich bezig met sociaal-politieke thema's en het leven van gemarginaliseerde wezens.

De laatste jaren richt ze zich vooral op stadsduiven, die vaak als ongedierte worden beschouwd, maar die nauw verweven zijn met het leven in de stad. Na een ingrijpende ervaring in 2024, toen ze een duif redde en verzorgde die door plastic afval was verwond, veranderde haar perspectief. Door deze intieme daad van zorg werden vragen over zichtbaarheid, verantwoordelijkheid en co-existentie pertinent.

In deze "inslag" reflecteert Seonmin op het transformeren van het onzichtbare naar het zichtbare en nodigt ze ons uit om na te denken over hoe we het leven dat naast ons bestaat opnieuw kunnen waarderen.

De "inslag" zal in de loop van 2026 op de website van Constant verschijnen.

En meer

Dit is een waaier van externe opdrachten - zoals lezingen, workshops, enz. die Constant ontwikkelt op aanvraag - en projecten die geen deel uitmaken van het hoofdprogramma, in samenwerking met partners of met de steun van Constant.

Mastodon: een gedecentraliseerd netwerk om mensen weer centraal te stellen?

Op 17 en 26 februari 2025 in Maison de la Paix, Van Elewyckstraat 35, 1050 Elsene

Elon Musk toont nu zijn volledige steun aan extreem rechts, terwijl zijn microblogplatform X (voorheen Twitter) een rol speelde in de verkiezingscampagne die leidde tot de herverkiezing van Donald Trump in de Verenigde Staten. Bovendien heeft Mark Zuckerberg, hoofd van Meta (Facebook, Instagram, Whatsapp), het moderatiebeleid van zijn platforms gewijzigd, wat heeft geleid tot een grotere tolerantie van xenofobe en homofobe commentaren en andere aanzetten tot haat, en heeft hij de afschaffing van "fact checking" aangekondigd, wat hielp om de verspreiding van nepnieuws tegen te gaan.

Tegen deze achtergrond ontstond begin 2025 de beweging "HelloQuitX", een oproep om massaal X te verlaten op 20 januari, de dag van de inauguratie van Donald Trump, om alternatieven te kiezen en onze democratieën te behouden. Deze omvatten [Mastodon](#), een gratis en gedecentraliseerd alternatief, zonder algoritmes en zonder reclame, dat deel uitmaakt van een breder ecosysteem, genaamd [Fediversum](#): een verzameling van software die verschillende functies biedt maar gebaseerd is op een gemeenschappelijk protocol. En wat als dit universum ook een uitweg zou zijn voor wie Instagram of Facebook achter zich wil laten?

Maar wat is een gedecentraliseerd sociaal netwerk? Hoe verschilt het van de platformen die we gewoonlijk gebruiken? Waarom zou je je hier vestigen en hoe pas je erin? En waarom Fediversum verkiezen boven Bluesky?

Het ecosysteem van Fediversum breekt met de zakelijke en winstgedreven logica van mainstream sociale netwerken en nodigt uit tot een andere, niet-commerciële, meer menselijke ervaring, gekenmerkt door praktijken van toegankelijkheid en inclusiviteit.

Op 17 februari en 26 februari bood onze partnerorganisatie **TacTic** twee mogelijkheden om deze alternatieven samen te ontdekken en beter te begrijpen. Deze twee workshops waren onafhankelijke momenten om te ontdekken en te leren hoe Mastodon en de Fediversum werken. Afhankelijk van de vraag, konden andere workshops worden georganiseerd om dieper in te gaan op de federatiemechanismen tussen instanties en het moderatiebeleid.

Q(ee)R Codes Nieuwe Grenzen BXL 1000

Zaterdag 29 maart 2025 aan Monument aan de Oorlogsduif, Schuitenkaai 1, 1000 Brussel

Constant had het genoeg om deel te nemen aan de opening van het project *Q(ee)R Codes - Nieuwe Grenzen BXL 1000* van geluidskunstenares en radiomaker **Anna Raimondo***.

Q(ee)r Codes - Nieuwe Grenzen BXL 1000 maakt deel uit van een langdurig nomadisch artistiek project dat in 2017 werd gestart door kunstenares Anna Raimondo. Het project bevraagt de ervaringen van vrouwen, trans-, queer en niet-binaire personen in hun steden. Een diverse groep mensen met verschillende geografische, culturele, generationele, sociale en seksuele achtergronden, werden uitgenodigd om deel te nemen aan gesprekken en interviews met de kunstenaar. Ze

vertellen over de publieke ruimtes in de stad Brussel die voor hen belangrijk zijn en delen hun ervaringen, verhalen, herinneringen, alsook wensen die deze plekken voor hen oproepen.

Door enerzijds te luisteren en mondeling onderzoek te doen en anderzijds nieuwe ruimtes te creëren voor verbeelding, confrontatie en dialoog, wil *Q(ee)r Codes - Nieuwe Grenzen BXL 1000* een platform zijn voor reflectie om de plaats van vrouwen - opgevat in brede, niet-biologische zin - en genderminderheden in de publieke ruimte te bespreken en (opnieuw) te verbeelden.

Het resultaat was de creatie van 10 geluidsportretten, verspreid over het centrum van Brussel, waarvan de locaties op de kaart beschikbaar voor het publiek staan. Op elke locatie vind je een QR-code, gemaakt met een marmeren mozaïek, die leidt naar een audiofragment dat je kan beluisteren.

De titel, *Q(ee)r Codes*, laat opzettelijk de letter 'u' weg uit het woord 'queer' om te ontsnappen aan de grammatica en haar normen, terwijl de uitspraak ervan nog steeds verwijst naar de barcode waarmee je de fragmenten kan beluisteren.

Q(ee)r Codes verwijst ook naar de gebarentaal die tijdens bepaalde ontmoetingen ontstaan is. Deze handgebaren, die zich verzetten tegen elke vaste betekenis, openen, door hun uniciteit en in de specifieke context waarin ze worden gelezen, een schat van symboliek. Ze werden gereproduceerd op vijf van de tien locaties.

Het project biedt een meervoudige cartografie van 1000 Brussel, aan de hand van stemmen, lichamen en subjectiviteit, en is een uitnodiging om te luisteren, een moment van potentiële empathie met de stem die we horen.

***Bio**

Anna Raimondo is een radiomaker en transdisciplinaire kunstenaar die stem en luisteren gebruikt als platforms voor ontmoeting,

samenwerking en uitwisseling, als instrumenten voor de diffractie van identiteiten.

<http://annaraimondo.com/queer-codes-bxl-1000/>

Een samenwerking tussen Mousseem Nomadic Arts Centre, Centrale for Contemporary Art, nadine, ARBA, BNA-BBOT, QO2, Radio Panik en Constant.

Constant Studio @ Atelier in Beeld - Open Atelierdagen

Op 17 en 18 mei 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Atelier in Beeld is een open atelierweekend voor beeldend kunstenaars in heel Vlaanderen en Brussel. Een ideaal moment om als kunstenaar de deuren van jouw atelier open te zetten of als bezoeker inspirerend werk te ontdekken in bijzondere ateliers.

Constant Studio, ook bekend als **Figs, Pears & Euphorbias**, nam deel aan dit evenement met een selectie van werken en onderzoeksprojecten van enkele van de artiesten die de ruimte bewonen.

Constant Studio maakt ook deel uit van een netwerk van Brusselse kunstenaarsruimtes die gesteund worden door de Vlaamse Gemeenschapscommissie, zoals Level 5, Max en Globe Aroma.

<https://planatelier.vgc.be/>

Met bijdragen van **Constant, Agnes Vilette, Alexander Marinus, Alix Turcq, Alice Néron, Annee Grøtte Viken, Rachel Himmelfarb, Diego Echegoyen, Jimena Perez Salerno, Léo Leyens, Marius Escande, Maximiliaan Royakkers, Sarah Illouz, The Institute for Technology in the Public Interest.**

Samen de Europese AI-verordening lezen

Op dinsdag 20 mei 2025 in Constant Studio, Jetsesteenweg 388, 1081 Koekelberg

Deze sessie nodigde geïnteresseerden uit voor een bijeenkomst om collectief de *Europese AI-verordening* te lezen. Na jaren van overleg werd de Europese AI-verordening in de zomer van 2024 goedgekeurd.

Het is de moeite waard om naar de AI-verordening te kijken, omdat deze vorm geeft aan de verbeelding van AI en hoe het niet kan worden gereguleerd. Bedrijven en overheden bereiden zich nu voor op de handhaving en naleving van de wet. De EU Commissie bouwt haar legislatieve infrastructuur hierrond. De AI-verordening is een horizontale productwet met een risicogebaseerde benadering van AI toepassingen in de interne EU-markt. Afhankelijk van het risiconiveau moeten bedrijven bepaalde risico's beperken. Tegelijkertijd worden momenteel technische normen voor AI ontwikkeld.

De sessie bestond uit twee delen: Het eerste deel zette de toon. Om richting te geven aan de lezing gingen we in op de logica van de AI Act, haar geschiedenis en constructie. Het tweede deel was een collectieve lezing en analyse van de wetstekst. We lazen samen en bespraken onze associaties, verwarringen, vragen en interpretaties.

Vragen die als leidraad konden dienen voor het collectief lezen waren:

- Wat is het onderliggende doel?
- Hoe wordt AI gedefinieerd? Hoe kan AI worden geïnterpreteerd?
- Wie vallen er onder de verordening? Wie wordt uitgesloten?
- Hoe wordt risico gedefinieerd? Hoe worden de verschillende actoren begrepen?

- Wat zijn de grenzen van de wet? Hoe houden we rekening met de onderliggende spanningen van de wet?

De collectieve lezing werd aangepast aan de specifieke interesses en motivaties van de groep. Je kon vooraf met ons delen of er iets was dat je graag in de sessie behandeld wilde zien. Feedback, gedachten en reacties waren zeer welkom!

***Bio**

Gwendolin Barnard is PHD onderzoeker in de sociologie aan de Universiteit van Graz. Door gebruik te maken van benaderingen uit Critical Data Studies en Science and Technology Studies, hebben ze onderzoek gedaan naar de oprichting en huidige implementatie van de EU AI Act. Hun specifieke interesse bouwt voort op hun onderzoek naar de impact van dataficatie op werknemers in de manier waarop arbeid wordt benaderd, beheerd en georganiseerd. Ze zijn geïnteresseerd in hoe de wet politieke mogelijkheden opent of uitsluit om belangen en behoeften collectief te uiten - vooral als het gaat om de intensieve inzet van AI op werkplekken en daarbuiten. Ze maken deel uit van het onderzoeksteam van de in de VS gevestigde organisatie 'Our Data Bodies - Justice and Human rights', waar ze momenteel werken aan een project dat de beleidsvacuïms identificeert die praktijken van door managers geleide surveillance in Amerikaanse Amazon Warehouses legitimeren, met als doel routes voor de toekomst te identificeren.

Nom, Prénom, Rue du Fort 35, 1060 Saint-Gilles, Belgique

Van 6 juni tot 18 juli in GC Pianofabriek, Fortstraat 35, 1060 Sint-Gillis

Kunstenares **Amélie Berrodier*** nodigde buurtbewoners en bezoekers van [Pianofabriek](#) uit om deel te nemen aan een participatieve installatie als onderdeel van de tentoonstelling *Nom, Prénom, Rue du Fort 35, 1060 Saint-Gilles, Belgique*.

Naarmate er objecten werden verzameld, ontwikkelde de installatie zich en werd er geleidelijk een collectief portret van de buurt opgebouwd.

De *Boeken met een Standpunt* van Constant vonden een mooie plek in het denkbeeldige salon dat de kunstenaars had nagebouwd in de tentoonstellingsruimte van de Pianofabriek.

*Bio

Amélie Berrodier is een beeldend kunstenaars gevestigd in Brussel.

<https://amelieberrodier.com/>

XPUB - Publieke presentatie bij het Houweling Telecommuseum

Dinsdag 1 juli 2025 in Houweling telecommuseum, Vlaggemanstraat 15, Rotterdam, Nederland

Imane en Martino van Constant werkten drie maanden met de studenten van het special issue 27 op XPUB aan de temporaliteiten van tijden.

Drie thema's leidden de sessies:

- **de microtijd van computerprocessen** - de supersnelle cycli die voortdurend plaatsvinden in digitale infrastructuren, voortdurend gesynchroniseerd met supernauwkeurige frequenties;
- **de macro-tijd van geologische formaties** - de kristallen en mineralen in alle elektronische apparaten, het fysieke substraat dat alle berekeningen mogelijk maakt, en de uitbuitende, milieuverwoestende methoden die gebruikt worden om ze te winnen;
- **de kapitalistische tijd van werk en arbeid** - de productieritmes van samenlevingen en individuen, en de tijdnetwerken en infrastructuren die nodig zijn om wereldwijde activiteiten synchroon te laten lopen.

Op **dinsdag 1 juli** organiseerden de XPUB studenten hun speciale nummer 27 bijeenkomst in het onopgemerkte, ondergewaardeerde en wonderlijke telecommuseum!

Infra-resistance Ontmoetingen: Dual (ab)use

Van 3 tot 5 juli 2025 op verschillende locaties, Barcelona, Spanje

Constant deed mee aan de infra-resistance bijeenkomst in Barcelona.

Infra-resistance bijeenkomsten zijn intensieve, trans-lokale, semi-publieke bijeenkomsten rond en voor het internationalistische infrastructurale verzet tegen dodelijke regimes en extractieve aannames.

Deze editie, verdeeld over drie sessies van een halve dag, nodigde een aantal mensen uit de praktijk uit om zich kritisch bezig te houden met het concept van 'dual-use', een term die verwijst naar technologieën en materialen die zowel voor militaire als civiele toepassingen kunnen worden gebruikt. Het evenement bood de gelegenheid om het concept en de onderliggende aannames te onderzoeken, maar ook om de kwesties van technologie en dual-use categorisering te politiseren als een stap in de richting van een robuustere, zinvolle publieke discussie.

Meer informatie over het openbare programma: <https://www.lacapella.barcelona/en/programme/activities/dual-abuse-technologies-elephant-school-room-iii>

Er staat een olifant in de kamer, derde episode

Vanaf 15 september 2025, online

"Hey organisator, medewerker aan een openbare instelling, docent, student, activist,
We begrijpen goed dat je het zat bent. Wij hebben er ook genoeg van. Daarom

hebben we besloten je deze brief te schrijven: we staan weer aan het begin van een september-september waarin we nog steeds vastzitten aan de dagelijkse digitale infrastructuur van bedrijven als Google, Microsoft, Amazon, OpenAI en HP. Bedrijven die, zoals we weten, betrokken zijn bij militarisering en genocide. Weer een jaar vol Zoom-vergaderingen, Google Agenda en SharePoint-mappen die ogenschijnlijk gestroomlijnd op onze desktop, ons schoolbord of onze telefoon verschijnen. Er staat duidelijk een olifant in de kamer. "

Derde 'olifantenbrief', geschreven in het kader van de Infra-resistance-bijeenkomst die in juli 2025 in Barcelona plaatsvond.

Het **infra-resistance netwerk-van-netwerken** is een informele bijeenkomst van activisten, kunstenaars, ontwerpers en organisatoren die werken aan en met computationele infrastructuren. We kwamen eind 2023 voor het eerst bij elkaar om samen uit te zoeken welke technologische praktijken relevant kunnen zijn in de context van genocidaal geweld in Palestina en in solidariteit met antikoloniale strijd. Hoe kunnen we de relatie tussen dominante computationele infrastructuren en alle vormen van onderdrukking overdenken en activeren?

<https://constantvzw.org/wefts/third-elephant.en.html>

Constant @ Food for thoughts – The Cookery 2025, iMAL

**Donderdag 18 september 2025 in iMAL,
Koolmijnenkaai 30, 1080 Sint-Jans-
Molenbeek**

In het kader van de 2025-editie van het iMAL-festival *The Cookery* nam onze collega Imane deel aan een rondetafelgesprek over intersectionaliteit in de technologie.

Het doel van dit gesprek was om stemmen samen te brengen die vanuit de 'marges' over technologie nadenken, terwijl ze navigeren door digitale afhankelijkheden en netwerken, gemeenschappen en technologie bevorderen die geworteld zijn in collectieve zorg en zich verzetten tegen extractie, uitbuiting en uitsterven.

Met: **Dasha Ilina, Sunjoo Lee, Anne-Marie Maes, Aymeric Mansoux, natacha petites singularités, Ai Carmela Netirk, Marie Verdeil, Ava Zevop.**

<https://www.imal.org/en/events/cookery2025>

PARSE #21: Ecologieën van verspreiding

Vanaf 3 oktober 2025, online

Constant had het genoeg om de lancering aan te kondigen van nummer 21 van *PARSE Journal: Ecologies of dissemination* (Ecologieën van verspreiding) door **Femke Snelting** en **Eva Weinmayr**.

Onze collega **Elodie Mugrefya** maakte deel uit van de adviesraad die dit project ondersteunde. Dit nummer van *PARSE Journal* ging uit van het verwarrende en fascinerende weefsel van collectieve artistieke praktijken, met name van de wrijvingen die steeds weer opduiken bij het delen van collectief geproduceerd werk of bij het hergebruiken van werk van anderen.

De redactie hoopt dat lezers vele manieren zullen vinden om de gesprekken, suggesties, casussen en bronnen die in dit nummer zijn samengebracht, te hergebruiken.

De publicatie is beschikbaar in het Engels.

<https://parsejournal.com/journal/#ecologies-of-dissemination>

Maandagen bij DK

DK, Denemarkenstraat 70b, 1060 Sint-Gillis

Elke 2de maandag van de maand behandelden de kritische reflectiegesprekken, georganiseerd door onze partner **Tactic**, digitale onderwerpen (bv.

algoritmen, surveillancekapitalisme, ecologische impact, enz.) en verkenden ze alternatieve manieren om dingen te doen (vrije en ethische tools ontdekken, smartphones unboxen, communicatie beschermen, enz.).

10/03: Uw aandacht alstublieft (zelfs als u het niet leuk vindt!) - Wanneer digitale technologie het weinige gemeenschappelijke dat we nog hebben koloniseert – Met **Maxime Berrin**

14/04: 'Voorspellende' politie in België: waar staan we? – Met **Corentin Debailleul**

12/05: Het decentraliseren van AI. Het geval van Stable Diffusion beeldgeneratie.- Met **Nicolas Malevé**

09/06: In de digitale loopgraven: Bijeenkomst en discussie over Curseurs #5 - Met **het team van Curseurs**

08/09: 240 miljoen computers weggegooid: wat als we Linux zouden gebruiken? - Met leden van **BxLUG (Brussels Linux User Group)**

10/11: Whatsapp Alternatieven - Met **Les Amis de la Terre**